BESKERMDE BOME IN SUID-AFRIKA

Wet nommer 84 van 1998 (die nasionale wet op bosse) is op 5 Augustus 2005 opgedateer met ‘n kennisgewing van ‘n lys beskermde boomspesies. Dit het ‘n geskarrel onder houtgebruikers veroorsaak omrede die spesifieke bewoording daarvan verreikende implikasies mag hê. Die regulasie lui soos volg:

Die gevolge van die deklarasie is dat in terme van artikel 15(1) van die Nasionale Wet op bosse, 1998, geen persoon enige beskermde boom mag afkap, versteur, beskadig of vernietig nie, of ‘n beskermde boom of enige bosproduk daarvan afkomstig mag besit, versamel, verwyder, vervoer, uitvoer, koop, verkoop, skenk of op enige ander wyse verkry of daaroor beskik nie, (skrywer se onderstreping) *behalwe kragtens ‘n lisensie aan ‘n aansoeker toegestaan deur die Minister onderhewig aan ‘n tydperk en kondisies soos wat neergelê mag word.*

‘n Oortreding van die deklarasie word as ‘n ***kategorie een*** *misdryf beskou wat kan lei dat ‘n persoon wat skuldig bevind word, gevonnis kan word tot ‘n boete of gevangenisstraf vir ‘n tydperk van tot 3 jaar, of tot ‘n boete en sodanige gevangenisstraf. Die oorspronklike lys van beskermde boomspesies is in Staatskoerant nommer 27846 gepubliseer.*

Bylae A van genoemde kennisgewing lys 47 boomname. Dit sluit ‘n goeie verskeidenheid van ons inheemse soorte in. Volgens ‘n berig hieroor wat in BEELD verskyn het (26 Oktober 2005) het die Minister in 2002 gelas dat ‘n nuwe opname gemaak word om die lys saam te stel. Altesaam 350 name is voorgestel waarna ‘n paneel boom-wetenskaplikes hieruit die kortlys saamgestel het. Hulle het veral die volgende vier kriteriums vir name op die kortlys gebruik : daar is gekyk na ‘n spesie se **biodiversiteitswaarde**, sy relatiewe **bydrae tot ‘n bepaalde ekosisteem**, hoe swaar dit reeds vir byvoorbeeld **medisinale doeleindes benut** word, en laastens vir sy **landskaps- en spirituele waarde**.

Die hoofrede vir hierdie lys beskermde bome is die kommer oor die oorbenutting van ons bome. Dis reeds algemene kennis onder braaiers dat **hardekool** (Combretum imberbe) by meeste mense die nommer 1 keuse is wanneer ‘n goeie braaihout gekies word. Ander soorte soos **kameeldoring** (Acacia erioloba) en **ebbehout** (Euclea pseudebenus) geniet ook hoë aansien as puik braaihout en staan nie ver agter hardekool nie, indien wel. Hulle name verskyn ook op hierdie lys. Daar word bereken, volgens die berig in BEELD, dat tot 70,000kg braaihout maandeliks in Gauteng alleen verkoop word. Dan word nog nie die benutting van ons bome se hout vir kosvoorbereiding, medisinale doeleindes en die maak van meubels en ander implemente daarby gereken nie. Die berig lui verder dat die regering tans in verskeie hofgedinge betrokke is met mense wat bome onwettig afgekap het.

Volgens **PELTOPHORUM**, nuusbrief van die Boomvereniging van Suidelike Afrika, heers daar groot kommer oor die moontlikheid dat die nuwe wetgewing kriminele van niksvermoedende mense kan maak. Dit is na dese ‘n oortreding om enigiets afkomstig van hierdie boomsoorte, of die boom self, in jou besit te hê tensy ‘n lisensie in dier voege van die Minister verkry word. Vroeër was die departement van Bosbou aktief betrokke by vendusies waar inheemse hout verkoop is asook die promosie van boomkweking en het hulle selfs saad of saailinge aan die publiek voorsien, insluitende sommiges van die wat nou op die lys van “onaantasbares” verskyn. Verskeie navrae by die departement van Waterwese en Bosbou het

uiteenlopende antwoorde verskaf oor hoe die wet toegepas gaan word. Dit het varieer van ‘n burokratiese benadering dat dit tot die letter toegepas gaan word, tot ‘n meer ontspanne en sagter benadering waarin die publiek in die gebruik en bewaring van hierdie soorte opgevoed sal word om hulle samewerking te kry om hierdie bedreigde soorte te help kweek en aan te plant. Om presies te weet waar ons met hierdie wetgewing staan, sal meer duidelikheid egter van die departement verkry moet word oor die verskille in interpretasie daarvan deur verskillende uitvoerende amptenare.

Die volledige lys van al die beskermde boomsoorte kan gesien word by www.dwaf.gov.za . Van die meer algemeen bekende boomsoorte wat in die lys verskyn is **kameeldoring / camel thorn** (Acacia erioloba), **kremetart / baobab** (Adansonia digitata), **groendoring / torchwood** (Balanites maughamii), **witgat / sheppard’s tree** (Boscia albitrunca), **mingerhout / matumi** (Breonadia salicina), **hardekool / leadwood** (Combretum imberbe), **assegaai / assegai** (Curtisia dentata), **kusrooimelkhout / coastal red milkwood** (Mimusops caffra), **stinkhout / stinkwood** (Ocotea bullata), **gariep harpuisboom / gariep resin tree** (Ozoroa namaquensis), **appelblaar / apple leaf** (Philenoptera violacea), al die **geelhoutsoorte / yellow woods** (Podocarpus spp), **kiaat / wild teak** (Pterocarpus angolensis), **krinkhout / violet tree** (Securidaca longipedunculata), **maroela / marula** (Sclerocarya birrea), **melkhout / white milkwood** (Sideroxylon inerme) en die Clanwilliam- en Baviaanskloof-**seders / cedars** (Widdringtonia spp). Van die ander soorte op die lys is redelik onbekend tot baie skaars en met ‘n beperkte verspreiding.

Gelukkig is goeie braaihout van die **gewone haakdoring / common hook thorn** (Acacia caffra) en **rooibos / red bushwillow** (Combretum apiculatum) nog ongereguleerd (en redelik volop) vir ons beskikbaar. Dankie tog vir daardie toegewing. Verder sal die lede van die houtwerkvereniging ook nog verheug wees dat immer gewilde houtsoorte soos **olien / wild olive** (Olea europaea subsp. africana), **tambotie / tambuti** (Spirostachys africana) en **mopanie / mopane** (Colophospermum mopane) nog algemeen en ongehinderd beskikbaar is om te waardeer en te kan gebruik.

Vir die onthalwe van toekomstige lede van die Houtwerkvereniging kan ons gerus van die skaars en bedreigde soorte in ons tuine vir die nageslag aanplant sodat hulle dit ook eendag beskikbaar mag hê om te gebruik en te geniet. Dink net hoe dankbaar hulle teenoor ons sal wees vir so ‘n nalatenskap in plaas daarvan dat ons daaraan meegedoen het om interessante en skaars soorte te help opgebruik.

Lou Coetzer